



kové produktivity zejména z dlouhodobého hlediska. Snaha zvýšit v globálním měřítku podíl chráněných území na celkové rozloze nabyla v poslední době zřetelných obrysů. Všestranný americký biolog Edward O. Wilson (viz také Živa 2022, 2: XXXV–XXVI) došel v r. 2016 v provokativní knize Polovina Země k závěru, že pro další existenci života na naší planetě v podobě, jakou známe, by měly na celé její polovině jak souše, tak moře probíhat pouze přírodní procesy, garantované územní ochranou. Iniciativu vyhlásit do r. 2030 chráněným územím 30 % povrchu naší planety podporovalo více než 100 států, mezi nimiž nechybělo ani 7 hospodářsky

nejvyspělejších zemí světa (skupina G7, blíže Živa 2022, 1: I–III). Kromě péče o biodiverzitu má zmiňovaný závazek přispět k omezení dopadů změn podnebí. Uvedený cíl 30 % se nakonec stal součástí Kchun-mingsko-montrealského globálního rámce pro biodiverzitu, dojednaného za nemalého příspěvu České republiky jako země předsedající v Radě Evropské unie v prosinci 2022 (Živa 2023, 1: XV–XVII).

Podle Světové databanky chráněných území (WDPA, www.protectedplanet.net/en) se chráněná území rozkládala k 1. srpnu 2023 na 16 % souše. V případě moře chráníme 8,2 % jeho celoplanetární rozlohy, přičemž jednotlivé přímořské státy

vyhlásily národní parky, mořské rezervace či zóny omezeného rybolovu na 18,7 % moří, které spravují jako výsostné vody, přilehlé zóny a výlučné ekonomické zóny, tedy součást svého území. Naopak mezinárodní vody jsou na tom z pohledu územní ochrany podstatně hůře – chráněná území pokrývají jen 1,4 % jejich celkové plochy, tvořící přítom plných 64 % rozlohy světového oceánu.

Smluvní strany CBD mají více než 7 let na to, aby odsouhlasený značně ambiciózní cíl naplnily.

[Conservation Letters 2021, 14: 12773]

Z redakce

Ozvěny Veletrhu vědy Akademie věd ČR – letos poprvé i se Živou

Již sedmý ročník Veletrhu vědy proběhl letos ve dnech 8. až 10. června v areálu PVA EXPO PRAHA v Letňanech. Prezentovalo se na něm více než 100 vědeckých pracovišť – ústavů AV ČR, Slovenské akademie věd, českých i slovenských univerzit, ale i firem a science center. Doprovodný program nabízel přednášky, workshopy, panelové diskuze i podcast naživo. Třídenní akci pořádala Akademie věd ČR a navštívila ji její předsedkyně prof. Eva Zažimalová, předseda Senátu Poslanecké sněmovny ČR Miloš Vysrčil, ministryně pro vědu, výzkum a inovace Helena Langšádlová a další osobnosti naší politické scény a vědecké komunity. Spolu s nimi se Veletrhu zúčastnilo rekordních 46 tisíc návštěvníků. Letos poprvé byla samostatně svým stánkem zastoupena i Živa. Prezentovali jsme nejen časopis, ale využili jsme příležitost představit i naše dlouhodobé spolupracovníky – Biologickou olympiádu (BiO) a Sdružení Arachne, pořádající biologická soustředění pro středoškoly.

Na stánku Živy byly také k vidění nejrozdílnější přírodniny – největší a nejmenší semeno a suchozemský plž, expozice hmyzu, ukázky patologií na kostech nebo

rozdíly u lebek všežravce a býložravce a mezi rohem a parohem. Návštěvníci si mohli vyplnit krátký kvíz s několika otázkami z biologie, pomocí digitální lupy si prohlédnout struktury různých biologických objektů neviditelných pouhým okem a pozorovat, jak štíři svítí v UV světle a jak v něm vypadají některé druhy našich běžných rostlin.

Díky dlouholeté a milé spolupráci redakce s jedním z autorů článků v Živě Pavlem Amchou měli dále příležitost se podívat, jak funguje formikárium – jednoduché zařízení umožňující pozorovat složitou strukturu jinak skrytého hnízda sociálně žijících mravenců a jejich chování. Asi největší atrakcí se ale staly další živé objekty – madagaskarští švábi syčiví (*Gromphadorhina portentosa*), kteří na vetřelce viditelně a hlavně slyšitelně reagují. Za jejich zapůjčení a účast na prezentaci děkujeme Magdaleně Gajdošové z Arachne.

Poděkování dále patří členům redakční rady i našim spolupracovníkům, kteří nám zapůjčili zajímavé exponáty i vybavení a pomohli s organizací a provozem stánku. Za významnou podporu děkujeme zejména P. Amchovi, Lucii Juříčkové, Janu Votýp-



kovi, Evženu Kúsovi a Petru Šimovi, dále Tomáši Urfusovi, Janu Holcovi, Janě Velemínské, Dominiku Vondráčkovi, Zuzaně Chumové a Milanu Šrotovi. Za BiO také Kateřině Bezányiové a Tereze Matějkové. Velké díky patří našemu grafikovi Janu Frantovi za výrobu propagačních materiálů a pomoc s instalací stánku.

Více na www.veletrhvedy.cz
a www.ziva.avcr.cz

